

М.В. ШЕВЕРА¹, Я. МАЄКОВА², М. ЗАЛІБЕРОВА², В.В. ПРОТОПОПОВА¹, Є.Й. АНДРИК³

¹ Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України

вул. Терещенківська, 2, м. Київ, 01004, Україна

shevera.myroslav@gmail.com, protopopova.vira@gmail.com

² Ботанічний інститут Словацької АН

вул. Дубравська цеста, 9, м. Братислава, 84523, Словацька Республіка

jana.majekova@savba.sk, maria.zaliberova@savba.sk

³ Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

пл. Кошута, 6, м. Берегове, 90202, Україна

evandrik23@gmail.com

GERANIUM PURPUREUM (GERANIACEAE) — НОВИЙ ВИД АДВЕНТИВНИХ РОСЛИН У ФЛОРИ РІВНИННОЇ ЧАСТИНИ УКРАЇНИ

Шевера М.В., Маєкова Я., Заліберова М., Протопопова В.В., Андрик Є.Й. *Geranium purpureum* (Geraniaceae) — новий вид адвентивних рослин у флорі рівнинної частини України. — Укр. ботан. журн. — 2015. — 72 (4): 334—339.

Повідомляється про знахідку нового для рівнинної частини України виду адвентивних рослин *Geranium purpureum* Vill. (Geraniaceae). Вид таксономічно дуже близький до *G. robertianum* L.; його основні відмінні ознаки — забарвлення стебла червоне по всій довжині, більш товсті й менш розсічені листки з притиснутими волосками з обох боків, пелюстки у 1,5 раза більші за чашолистки, рожеві, близько 10 мм завдовжки, жовті пиляки, чашечка 5—9 мм завдовжки, опушена короткими (до 0,5 мм) волосками або гола, трикутно-яйцеподібні чашолистки, стулки плодів із товстішими поперечними зморшками та інші. Рослини (понад 100 особин) виявлені на залізничних станціях у селищі Батьове Берегівського р-ну та м. Ужгороді Закарпатської обл. Наведені коротка морфологічна характеристика виду, відомості щодо його географічного поширення та еколого-ценотичної приуроченості.

К л ю ч о в і с л о в а: *Geranium purpureum*, адвентивний вид, флористична знахідка, залізниця, Закарпаття, Україна

Вступ

Під час міжнародної українсько-словацької наукової експедиції з вивчення інвазійних рослин на залізницях прикордоння України та Словаччини, що відбулася в травні 2015 р., авторами повідомлення знайдено в Закарпатті *Geranium purpureum* Vill. (Geraniaceae) (рис. 1, а, б) — новий для флори рівнинної частини України вид адвентивних рослин.

Об'єкт та методи досліджень

Об'єкт дослідження — *G. purpureum*. В основу роботи покладено порівняльний морфолого-географічний метод дослідження. Вивчення поширення виду в Закарпатті проводилося маршрутним способом. Наводяться фітоценотичні описи за участю виду. Назви видів рослин подано за S.L. Mosyakin, M.M. Fedoronchuk (1999). Опрацьовано матеріали гербарію Інституту ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України (КИ).

© М.В. ШЕВЕРА, Я. МАЄКОВА, М. ЗАЛІБЕРОВА, В.В. ПРОТОПОПОВА, Є.Й. АНДРИК, 2015

Результати досліджень та їх обговорення

У флористичних зведеннях (Shmalhausen, 1895; Tsyryna, 1953; Stankov, Taliev, 1957; Dobrochayeva, 1965, 1987; Chernova, 1972; Mosyakin, Fedoronchuk, 1999; Golubyev, 2008; Yena, 2012) *G. purpureum* для флори України наводиться з Криму як аборигенний. Має середземноморське походження (Rušek et al., 2012), природно росте в Гірському Криму, на Керченському і Тарханкутському півостровах (Chernova, 1972; Tzvelev, 1996) на скелях, осипах, кам'янистих і піщаних схилах, у лісах і серед чагарників (Stankov, Taliev, 1957; Dobrochayeva, 1965, 1987; Chernova, 1972; Kasyanchuk, 2010), на ґрунтах з рН 5 (Golubyev, 2008), у складі *Quercus-Fagetum* Br.-Bl. et Vlieger in Vlieger 1937, *Vaccinio-Piceetum* Br.-Bl. et Tx. in Br.-Bl. 1949 (Kasyanchuk, 2010).

В інших регіонах України, зокрема в Закарпатті (рис. 2), куди він потрапив, імовірно, із Західної Європи, безперечно, належить до видів адвентивних рослин.



Рис. 1. *Geranium purpureum*: а — загальний вигляд (фото Я. Маєкової), б — квітка (фото Є.Й. Андрик)
 Fig. 1. *Geranium purpureum*: а — general view (photo by J. Májeková), б — flower (photo by E.J. Andrik)



Рис. 2. Поширення
Geranium purpureum на
 Закарпатті
 Fig. 2. Distribution of
Geranium purpureum in
 Transcarpathia

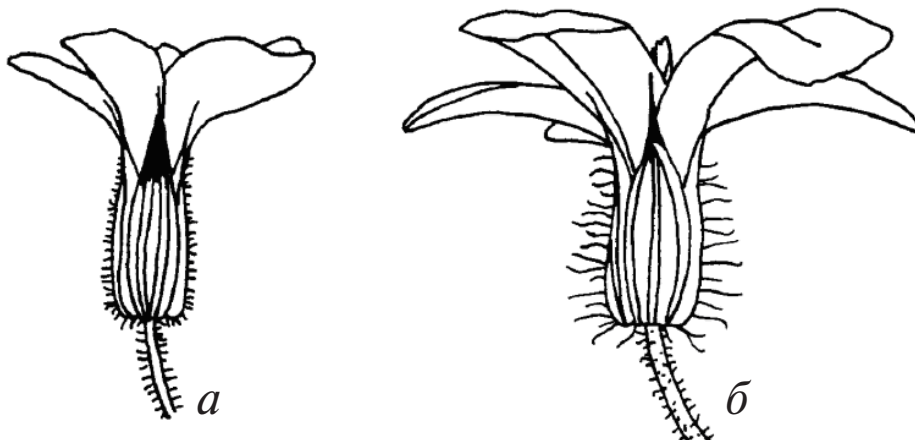


Рис. 3. Порівняння квіток *Geranium purpureum* (а) та *G. robertianum* (б) (за Yeo, 1973)

Fig. 3. Comparison of flowers of *Geranium purpureum* (a) and *G. robertianum* (b) (after Yeo, 1973)

Перший зі знайдених локалітетів *G. purpureum* зафіксовано на залізничній станції селища Батьове Берегівського р-ну Закарпатської обл. (Я. Маскова, М. Заліберова, В.В. Протопопова, Є.Й. Андрик, М.В. Шевера, 18.05.2015; *SAV, KW*, Гербарій Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II). Популяцію виду виявлено між двома колями на площі приблизно 80 м² (48°21'55" пн. ш.; 22°22'46" сх. д.); вона складається з понад 100 екземплярів рослин у стані цвітіння та вегетації. Проективне покриття становить 30—35 %. На ділянці, де домінує *G. purpureum*, також відзначено *Ambrosia artemisiifolia* L., *Anisantha tectorum* (L.) Nevski, *Arrhenatherum elatius* (L.) J. Presl & C. Presl, *Centaurea* sp., *Convolvulus arvensis* L., *Fallopia convolvulus* (L.) A. Löve, *Galium aparine* L., *Hordeum murinum* L., *Pastinaca sativa* L., *Senecio vulgaris* L., *Vicia angustifolia* Reichard., *V. grandiflora* Scop., *V. hirsuta* (L.) S.F. Gray, *Viola arvensis* Murray.

Другий локалітет виду виявлено на залізниці м. Ужгород (48°37'26" пн. ш.; 22°17'42" сх. д.) (Є.Й. Андрик, М.В. Шевера, 23.05.2015; *KW*). Тут мікропопуляція налічувала дещо більше особин (понад 150) і складалася з кількох груп, займала площу близько 100 м². Загальне проективне покриття — 20 %, з них близько 10 % займав *G. purpureum*. Тут знайдено також *Ambrosia artemisiifolia*, *Anisantha sterilis* (L.) Nevski, *A. tectorum*, *Arenaria serpyllifolia* L., *Arrhenatherum elatius*, *Bromus squarrosus* L., *Calamagrostis epigejos* (L.) Roth, *Chenopodium album* L., *Conyza canadensis* (L.) Cronq., *Crepis setosa* Hall. f., *Fallopia convolvulus*, *Fraxinus pennsylvanica* Marshall, *Galium aparine*, *Hordeum murinum* L., *Linaria vulgaris* Mill., *Lolium perenne* L., *Medicago lupulina* L., *Pastinaca*

sativa, *Picris hieracioides* L., *Pimpinella saxifraga* L., *Plantago lanceolata* L., *Poa compressa* L., *Polygonum aviculare* L. agg., *Senecio viscosus* L., *Sonchus oleraceus* L., *Taraxacum officinale* Wigg. agg., *Tragopogon dubius* Scop., *Torilis arvensis* (Huds.) Link., *Triticum aestivum* L.

Знахідки *G. purpureum* лише у двох місцях Закарпаття і відносно невелика кількість особин свідчать, що занесення виду відбулося кілька років тому, ймовірно, з вантажами, з території Словаччини, де він останніми роками поширюється і виявлений виключно на залізничних станціях і шляхах сполучень (Eliáš, 2011; Jehlík et al., 2013; Zálíberová, Májeková, 2014). Найближчий до знайденого нами в Україні локалітет — залізнична станція Чернад-Тісов (Jehlík et al., 2013).

Вид належить до секції *Robertium* (Picard) Rouy et Fouc. підроду *Robertium* (Picard) Rouy; дуже близький до *G. robertianum* L., у складі якого його часто розглядають у різному статусі. *Geranium purpureum* від *G. robertianum* відрізняється передусім жовтими пиляками, блискучими, товстуватими й менш розсіченими листками, дрібнішими квітками та характером їхнього опушення (рис. 3), будовою плодів (таблиця) тощо (Dobrochayeva, 1987; Tzvelev, 1996; Eliáš, 2011). Різниться він також числом хромосом: у *G. robertianum* — $2n = 64$, у *G. purpureum* — 32 (Löve, Kjelloqvist, 1974; Tzvelev, 1996; Eliáš, 2011).

Є.Г. Бобров (Bobrov, 1949) розглядає *G. purpureum* як різновидність *G. robertianum* і зазначає, що не має достатніх підстав відносити рослини, визначені як *G. purpureum*, до окремого виду, оскільки відмінності між ними нечіткі й, до того ж, характеризуються переходами, здебільшого стосовно будови плоду (Tsyryna, 1953). Деякі дослідники (Nyman,

Основні морфологічні відміни між *Geranium purpureum* і *Geranium robertianum* (за Доброчасовою, 1987 та Цвельовим, 1996)

Ознаки	<i>Geranium purpureum</i>	<i>Geranium robertianum</i>
Висота рослини	10—35 см	20—60 см
Забарвлення стебла	червонувате по всій довжині	червонувате лише при основі
Листки	з обох сторін притиснуто-волосисті, товстуваті, блискучі, з більш широкими і менш розсіченими сегментами	з обох боків відстовбурчено-волосисті, з вузькими пірчасто-розсіченими сегментами
Пелюстки	у 1,5 раза більші за чашолистки, рожеві, близько 10 мм завд.	вдвічі довші за чашолистки, рожево-червоні, 11—15 мм завд.
Чашолистки	трикутно-яйцеподібні, 4,0—5,5 мм завд.	ланцетно-яйцеподібні, 5—6 мм завд.
Довжина волосків на чашолиستках	до 0,5 мм	0,5—2 мм
Довжина чашечки	5—9 мм	10—13 мм
Забарвлення пиляків	жовте	рожеве, помаранчеве, фіолетове або червоне
Стулки плода	з товстими, приплюснутими поперечними зморшками, значно ширшими, ніж проміжки між ними	з дуже вузькими (до 0,1 мм завш.) поперечними зморшками, вужчими, ніж проміжки між ними

1878; Shmalhausen, 1895) надають йому статус підвиду: *G. robertianum* subsp. *purpureum* (Vill.) Nyman. Більшість українських, російських (Grossheym, 1949, 1963; Tsyryna, 1953; Stankov, Taliev, 1957; Dobrochayeva, 1965, 1987; Chernova, 1972; Mosyakin, Fedoronchuk, 1999; Golubyev, 2008; Yena, 2012) і зарубіжних ботаніків (Webb, Ferguson, 1968; Walter, 1998; Tofts, 2004; Růžička, Koblížek, 2009; Eliáš, 2011; Medvecká et al., 2012; Pyšek et al., 2012; Jehlík et al., 2013; Zaliberová, Májeková, 2014 та інші) розглядають його як самостійний вид.

Визнаючи *G. purpureum* за самостійний вид, деякі англійські ботаніки виділяють у його межах два підвиди: типовий *G. purpureum* subsp. *purpureum* і *G. purpureum* subsp. *forsteri* (Will.) H.G. Baker, приурочений до піщаних дюн Британії (Baker, 1955, 1957; Pratt, 2004), але їхній систематичний статус дискусійний.

Подаємо номенклатурну цитацію та короткий морфологічний опис виду.

Geranium purpureum Vill., 1786, Hist. Pl. Dauphiné 1: 272; *ibid.* 1788, Hist. Pl. Dauph. 3, 1: 74; Гроссг., 1949, Опред. раст. Кавк.: 171; Гроссг., 1963, Фл. Кавк. 7: 22; Webb, Ferguson, 1968, Fl. Eur. 2: 198; Цвел. 1996, Фл. Вост. Евр. 9: 383; Mosyakin, Fedoronchuk, 1999, Vasc. Pl. Ukr.: 229. — *G. robertianum* L. var. *purpureum* (Vill.) DC., 1805, Fl. Fr. 4: 853; Бобров, 1949, Фл. СССР, 14: 36. — *G. robertianum* subsp. *purpureum* (Vill.) Nyman, 1878, Consp. Fl. Eur.: 138. — *G. robertianum* subsp. *purpureum* (Vill.) Schmalh. 1895, Фл. Сп. Южн. Росс. 1: 191.

Вид описаний із Франції, за протологом «in rupibus Delphinatus, “Pont-de Clais”». Тип зберігається в Лондоні.

Однорічна, зрідка — дворічна трав'яна рослина, 10—35 см заввишки. Стебло розгалужене від основи, як і вся рослина, червонувате, зрідка — із зеленим відтінком. Листки прості, черешкові, глибоко 3—5 розсічені, в обрисі чітко п'ятикутні, з пірчасто-надрізнаними або пірчасто-роздільними сегментами, товстуваті, більш або менш блискучі. Квітки актиноморфні, п'ятичленні, пелюстки цілісні, близько 10 мм завдовжки, в 1,5 раза довші за чашолистки, рожеві, з довгастообернено-яйцеподібним відгином, який перевищує нігтик, квітконіжки товстуваті, пиляки жовті. Плід — коробочка, стулки зі щільними поперечними зморшками і лише біля основи та по боках іноді сітчасто-зморшкуваті, сизуваті й опушені. Насінини яйцеподібні, гладкі, коричневі, 2,0 × 1,2 мм. Цвіте у травні — червні (вересні), плодоносить у травні — липні (Dobrochayeva, 1987; Tzvelev, 1996).

Загальний ареал виду — Середземномор'я, Мала Азія, Кавказ, Середня (занесений), Атлантична (занесений ?) Європа, Північна та Південна Америка (занесений), Нова Зеландія (занесений). У первинному ареалі *G. purpureum* росте на освітлених теплих місцях, а також у чагарниках, на газонах, біля парканів, в угрупованнях класів *Rhamno-Prunetea* Rivas Goday et Garb. 1961 та *Asplenietea trichomanes* (Br.-Bl. in Meier & Br.-Bl. 1934) Oberdorfer 1977 (Zaliberová, Májeková, 2014).

У межах вторинного ареалу росте на антропогенних місцях, в основному по залізницях. У Західній та Центральній Європі відомий з кінця XX — початку XXI ст., особливо в останні роки активно поширюється по залізницях у Бельгії, Великій Британії, Швейцарії, Німеччині, Австрії, Словенії, Чехії, Угорщині, Словаччині (Webb, Ferguson, 1968; Walter, 1998; Lang, 2003; Tofts, 2004; Mesterházy, 2006; Růžička, Koblížek, 2009; Jehlík et al., 2013; Eliáš, 2011; Zaliberová, Májeková, 2014 et al.). Зокрема в Бельгії він зафіксований у складі угруповань порядку *Sisymbrietalia*, у Словаччині — класу *Stellarietea mediae* R. Tx., Lohm. et Prsg., 1950.

Поки що в рівнинній частині України *G. purpureum*, як вид адвентивних рослин, відомий тільки із Закарпаття, але, можливо, він уже розповсюдився і в інших регіонах, тому звертаємо увагу ботаніків на можливе знаходження нових локалітетів виду.

Робота виконана в рамках міжнародного українсько-словацького наукового проекту «Сучасний стан видів інвазійних рослин прикордоння України та Словаччини і напрямки їх поширення» (2014—2016) відповідно до Угоди про співробітництво між НАН України та Словацькою АН. Автори щиро вдячні адміністрації Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II (президент — канд. пед. наук, доцент І.І. Орос, ректор — д-р біол. наук, професор Й.Й. Сікура) за сприяння під час проведення експедиції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Baker H.G. *Geranium purpureum* Vill. & *G. robertianum* L. in the British flora I. *Geranium purpureum*, *Watsonia*, 1955, **3**, pp. 160—167.
- Baker H.G. Genecological studies in *Geranium* (section *Robertiana*). General considerations and the races of *G. purpureum* Vill., *New Phytologist*, 1957, **56**, pp. 172—192.
- Bobrov E.G. *Geranium* L. In: *Flora SSSR*, Moscow: AN SSSR, 1949, vol. 14, pp. 2—62 [Бобров Е.Г. Род Герань — *Geranium* L. // *Флора СССР*. — М.: Изд-во АН СССР, 1949. — Т. 14. — С. 2—62].
- Chernova N.M. *Geranium* L. In: *Opredelitel vysshikh rasteniy Kryma*, Leningrad: Nauka, 1972, pp. 286—290 [Чернова Н.М. Род *Geranium* L. — Герань // *Определитель высших растений Крыма*. — Л.: Наука, 1972. — С. 286—290].
- Dobrochayeva D.M. *Geranium* L. In: *Vyznachnyk roslin Ukrainy*, Kyiv: Urozhay, 1987, pp. 427—431 [Доброчаева Д.М. Герань, Журавець — *Geranium* L. // *Визначник рослин України*. — К.: Урожай, 1965. — С. 427—431].
- Dobrochayeva D.N. *Geranium* L. In: *Opredelitel vysshikh rasteniy Ukrainy*, Kiev: Naukova Dumka, 1987, pp. 220—222 [Доброчаева Д.Н. Род Герань — *Geranium* L. // *Определитель высших растений Украины*. — Киев: Наук. думка, 1987. — С. 220—222].
- Eliáš P. jun. *Geranium purpureum* Vill. — new alien species to the Slovak Flora, *Thaiszia, J. Bot.*, 2011, **21**(1), pp. 21—28.
- Golubyev V.N. *Biologicheskaya flora Kryma*, Yalta: Izd-vo ChP Tsvetkov S.L., 2008, 126 p. [Голубев В.Н. *Биологическая флора Крыма* / Изд. 2-е. — Ялта: Изд-во ЧП Цветков С. Л., 2008. — 126 с.].
- Grossheym A.A. *Geranium* L. In: *Opredelitel rasteniy Kavkaza*, Moscow: Sovet. nauka, 1949, p. 171 [Гроссгейм А.А. Род Герань — *Geranium* L. // *Определитель растений Кавказа*. — М.: Совет. наука, 1949. — С. 171].
- Grossheym A.A. *Geranium* L. In: *Flora Kavkaza*, Moscow: Leningrad: AN SSSR, 1963, vol. 8, pp. 7—22 [Гроссгейм А.А. Род Герань — *Geranium* L. // *Флора Кавказа*. — М.; Л.: Изд-во АН СССР, 1963. — Т. 8. — С. 7—22].
- Jehlík V., Májeková J., Zaliberová M. New discovered adventive plants from Eastern Slovakia, *Thaiszia, J. Bot.*, 2013, **23**(1), pp. 61—66.
- Kasyanchuk O.V. *Ekologo-tsenotychni ta geografichni osoblyvosti vydiv rodyny Geraniaceae Juss. flory Ukrainy*: Cand. Sci. Diss. Abstract, Kyiv, 2010, 20 p. [Касянчук О.В. *Еколого-ценотичні та географічні особливості видів родини Geraniaceae Juss. флори України*: автореф. дис. ... канд. біол. наук. — К., 2010. — 20 с.].
- Lang W. Zur Verbreitung und Vergesellschaftung des Purpur-Storchschnabels (*Geranium purpureum* Vill.) in der Pfalz und angrenzenden Gebieten, *Ber. Bot. Arbeitsgem. Südwestdeutschland*, 2003, **2**, S. 79—86.
- Löve A., Kjellqvist E. Cytotaxonomy of Spanish plants. IV. Dicotyledons: *Cesalpiniaceae—Asteraceae*, *Lagascalia*, 1974, **4**(2), pp. 153—211.
- Medvecká J., Kliment J., Májeková J., Halada L., Zaliberová M., Gojdičová E., Feráková V., Jarolímek I. Inventory of the alien flora of Slovakia, *Preslia*, 2012, **84**, pp. 257—309.
- Mesterházy A. *Geranium purpureum* Vill. előfordulása Magyarországon, *Kitaibelia*, 2006, **11**(1), p. 65.
- Mosyakin S.L., Fedoronchuk M.M. *Vascular plants of Ukraine: A nomenclatural checklist*, Kiev: M.G. Kholodny Inst. of Botany, Missouri Botan. Gard., 1999, xxiv + 346 p.
- Nyman C.F. *Conspectus Florae Europaeae. Örebro Sueciae: Typis Officinae Bohlinianae*, 1878, 138 p.
- Pratt E. *Geranium purpureum* subspecies, *BSBI News*, 2004, **95**, p. 29.
- Pyšek P., Danihelka J., Sádlo J., Chrtek J. Jr., Chytrý M., Jarošík V., Kaplan Z., Krahulec F., Moravcová L., Pergl J., Štajerová K., Tichý L. Catalogue of alien plants of the Czech Republic (2nd edition): checklist update, taxonomic diversity and invasion patterns, *Preslia*, 2012, **84**, pp. 155—255.
- Růžička V., Koblížek J. Kakost nachový (*Geranium purpureum*), nový druh pro květenu České republiky, *Zprávy Čes. Bot. Společ.*, 2009, **44**(1), pp. 730—731.
- Shmalhauzen I.F. *Geranium* L. In: *Flora Sredney i Yuzhnoi Rossii, Kryma i Severnogo Kavkaza*, Kiev: I.N. Kushni-

rev i K⁰ Press in Moscow, Kiev division, 1895, vol. 1, pp. 190—195 [Шмальгаузен И.Ф. Род *Geranium* L. — Журавельник / *Флора Средней и Южной России, Крыма и Северного Кавказа*. — Киев: Типогр. И.Н. Кушнерев и К⁰ в Москве, Киев. отд. — 1895. — Т. 1. — С. 190—195].

Stankov S.S., Taliyev V.I. *Opredelitel' vysshikh rasteniy evropeyskoy chasti SSSR*, Moscow: Sovet. nauka, 1957, pp. 184—187 [Станков С.С., Талиев В.И. *Определитель высших растений европейской части СССР*. Изд. 2. — М.: Совет. наука, 1957. — С. 184—187].

Tofts R.J. Biological flora of British islands. *Geranium purpureum* Vill., *J. Ecol.*, 2004, **92**, pp. 730—731.

Tsyryna T.S. *Geranium* L. In: E.V. Vulff *Flora Kryma*, Moscow: Sovet. nauka, 1953, vol. 2, issue 3, pp. 3—15 [Цырина Т.С. *Geranium* L. // Вульф Е.В. *Флора Крыма. Двудольные. Гераниевые—Зонтичные*. — М.: Совет. наука, 1953. — Т. 2, вып. 3. — С. 3—15].

Tzvelev N.N. *Geranium* L. In: *Flora Vostochnoi Evropy (Flora Europea Orientalis)*, S.-Peterburg: Mir i semya-95, 1996, vol. 9, pp. 370—383 [Цвелев Н.Н. Род Герань, Журавельник — *Geranium* L. // *Флора Восточной Европы*. — СПб.: Изд-во Мир и семья-95, 1996. — Т. 9. — С. 370—383].

Walter J. Dispersal of *Geranium purpureum* along railways in Switzerland, Germany, and Austria, *Bull. Geobot. Inst. ETH*, 1998, **65**, p. 95.

Webb D.A., Ferguson I.K. *Geranium* L. In: *Flora Europea*, Cambridge: Cambridge Univ. Press, vol. 2, 1968, pp. 193—199.

Yena A.V. *Prirodnaya flora Krymskogo poluostrova*, Simferopol: N. Orianda, 2012, 232 p. [Ена А. В. *Природная флора Крымского полуострова*. — Симферополь: Н. Орианда, 2012. — 232 с.].

Yeo P.F. The biology and systematics of *Geranium*, sections *Anemonifolia* Knuth and *Ruberta* Dum., *Bot. J. Linn. Soc.*, 1973, **67**, pp. 285—346.

Zaliberová M., Májeková J. Poznámky k prvému nálezu *Geranium purpureum* Vill. na Slovensku a rozšírenie druhu na železničných staniciach Záhoria (západné Slovensko), *Bull. Slov. Bot. Spoločn.*, 2014, **36**(2), pp. 223—232.

Рекомендуе до друку
М.М. Федорончук

Надійшла 15.06.2015 р.

Шевера М.В.¹, Маєкова Я.², Залиберова М.², Протопопова В.В.¹, Андрик Е.Й.³ ***Geranium purpureum (Geraniaceae)* — новый вид адвентивных растений во флоре равнинной части Украины.** — Укр. ботан. журн. — 2015. — **72**(4): 334—339.

¹ Институт ботаники имени Н.Г. Холодного НАН Украины

ул. Терещенковская, 2, г. Киев, 01004, Украина

² Институт ботаники Словацкой АН

ул. Дубравская цеста, 9, г. Братислава, 84523, Словацкая Республика

³ Закарпатский венгерский институт

имени Ференца Ракоци II

пл. Кошута, 6, г. Берегово, 90202, Украина

Сообщается о находке нового для флоры равнинной части Украины вида адвентивных растений *Geranium purpureum* Vill. (*Geraniaceae*). Он таксономически близок к *G. robertianum* L.; его основные отличительные признаки — окраска стебля красная по всей длине, более толстые и менее рассеченные листья с прижатыми волосками с обеих сторон, лепестки в 1,5 раза больше, чем чашелистики, розовые, около 10 мм длиной, желтые пыльники, чашечка 5—9 мм длиной, опушенная короткими (до 0,5 мм) волосками или голая, треугольно-яйцевидные чашелистики, створки плодов с более толстыми поперечными морщинками и др. Растения (более 100 особей) отмечены на железнодорожных станциях пос. Батэво Береговского р-на и г. Ужгорода Закарпатской обл. Приведены краткая морфологическая характеристика вида, сведения о его географическом распространении и эколого-ценотической приуроченности.

Ключевые слова: *Geranium purpureum*, адвентивный вид, флористическая находка, железная дорога, Закарпатье, Украина.

Shevera M.V.¹, Májeková J.², Zaliberová M.², Protopopova V.V.¹, Andrik E.J.³ ***Geranium purpureum (Geraniaceae)*, a new alien species of the flora of Ukrainian plain area.** — Ukr. Bot. J. — 2015. — **72**(4): 334—339.

¹ M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine

2, Tereshchenkivska Str., Kyiv, 01004, Ukraine

² Institute of Botany, Slovak Academy of Sciences

9, Dúbravská cesta Str., Bratislava, 84523, Slovak Republic

³ Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian Institute,

6, Kossuth, Sq., Beregovo, 90202, Ukraine

Data on floristic records of *Geranium purpureum* Vill. (*Geraniaceae*), a new alien species in the flora of Ukrainian plain area, are reported. Taxonomically the species is very close to *G. robertianum* L.; the main distinguishing features are: red colored stems over the entire length, thicker and less dissected leaves, with scattered adpressed hairs on both sides, petals half as much longer than sepals, rosy, about 10 mm long, yellow anthers, calyx 5—9 mm long, covered with short (to 0.5 mm) hairs or naked, triangular-ovate sepals, fruits with thicker transverse ridges, etc. The plants (over 100 individuals) were recorded around railway stations Batevo, Beregovo District and Uzhgorod in Transcarpathia Region. Brief morphological characteristics, chorological, ecological and coenotic peculiarities are given.

Key words: *Geranium purpureum*, alien species, floristic record, railway, Transcarpathia, Ukraine.